

Raija Kattilakoski

Sosiaaliset ja tunnetaidot

Äänekoski

16.3.2016

Tero Kujala, ohjaava opettaja

VALTERI

Sosiaaliset taidot

- Tähtäävät myönteisten sosiaalisten tavoitteiden saavuttamiseen tai ihmisten välisen vuorovaikutuksen parantamiseen
- Ilmenevät ihmisten välisissä suhteissa
- Mm. aktiivinen kuuntelu, palautteenanto, yhteistyö- ja neuvottelutaidot, avun etsiminen

(Marja Kokkonen)

valteri.fi

VALTERI

Sosiaaliset taidot

Marjo Kokko 2014

- Vuorovaikutus/ ihmissuhdetaidot
- Kyky ymmärtää ja sopeutua erilaisiin sosiaalisiin tilanteisiin
- Vastuun ottaminen/ ymmärtäminen omasta käyttäytymisestä
- Empatia
- Ongelman ratkaisutaidot (kyky pyytää apua)
- Kyky odottaa
- Kyky tarkastella asiaa monesta näkökulmasta
- Huumorintaju
- Ristiriitojen ratkaiseminen
- Opitaan lapsuudessa (mallioppiminen)
- Vaikuttavat psyykkiseen hyvinvointiin

Marjo Kokko

valteri.fi

Sosiaalisten taitojen oppiminen

- Useimmat haluavat olla sosiaalisia (olla seurassa, vaikuttaa muihin, ilmaista tunteita, jakaa huomiota)
- Sosiaalinen käyttäytyminen: tilanteeseen sopivaa, kulttuuri ja tilanne huomioon, sopeutuu yhteisöön
- Opitaan lapsuudessa (mallioppiminen)
- Tarvitsee paljon harjoitusta ja toistoa
- vaikuttavat psyykkiseen hyvinvointiin

valteri.fi

Tero Kujala, ohjaava opettaja

Vuorovaikutustaidot

- Sosiaalisia taitoja, kykyä kanssakäymiseen
- Vuorovaikutukseen vaikuttaa temperamentti, persoona, käsitys itsestä, ympäristöstä ja näiden suhteesta
- Vuorovaikutus on ympäristöön liittymistä
- Reagointi toisen viestiin on vuorovaikutusta
- Hyvän vuorovaikutuksen maaperä on tunnelma
- Mahdollisuus vuorovaikutukseen ikätovereiden kanssa on tarjottava!
- Vuorovaikutustaitojen puute \leftrightarrow arkielämän taitojen puute

valteri.fi

Oppijan noidankehä

valteri.fi

Tero Kujala, ohjaava opettaja

Tunnetaidot

- Liittyvät ihmisen omaan tasapainoiseen tunne-elämään ja sen tarkoituksenmukaiseen toimintaan mm. tunteiden tunnistaminen, nimeäminen, ilmaiseminen, jakaminen ja säätely.

(Marja Kokkonen)

valteri.fi

Tunnepätevyys

(emotional competence; Saarni 1990, 1997)

- Omien tunteiden tiedostaminen
- Toisten tunteiden tiedostaminen ja kulttuurinen ymmärtäminen
- Oman kulttuurin tunnesanaston hallitseminen puheen, mielikuvituksen ja symbolien tasolla
- Toisten tunteisiin empaattisesti eläytyminen
- Omakohtaisten ja ilmaistujen tunteiden suhteen ymmärtäminen
- Tunteiden säätely
- Ihmissuhteiden ja tunnetilojen välisen suhteen ymmärtäminen

11.3.2016

Tekijän nimi
Esityksen nimi

valteri.fi

Tunne-elämän pulmia

- Poikkeava reagointi / käyttäytyminen
- Käyttäytymisen sopeuttaminen tilanteeseen (joustamattomuus tai taidon puute)
- Mielialavaihtelut
- Pelot
- Tunteiden kontrollointi
- Eläytymiskyvyn puute (mielen teoria)
- Tulkitsee väärin toisen eleet ja ilmeet (ylireagointi)
- Ei suodata omia puheitaan
- Negatiivinen kierre

valteri.fi

Miten opettaa sosiaalisia ja tunnetaitoja?

- Samat keinot kuin muussakin opetuksessa
 - mallioppiminen
 - harjoittelu
 - kokeilu
 - palaute
 - käyttäytymisen muokkaaminen
 - tavallisissa tilanteissa

Tero Kujala, ohjaava opettaja

valteri.fi

Mallista oppiminen

Marjo Kokko 2014

- Lapsi ja nuori seuraa, havainnoi, tulkitsee, kokeilee ja matkii ympärillä olevien aikuisten toimintatapoja arjessa ja sosiaalisissa tilanteissa.
- Aikuinen on rooliesimerkki lapselle ja nuorelle koko ajan.
- Myös koko kouluyhteisö on rooliesimerkki arjentaitojen harjoitteluun
 - Yleiset säännöt
 - Kirjoittamattomat säännöt
 - Kuinka yhteisössä kohdataan toinen ihminen
 - Käyttäytymissäännöt
 - Kuinka yhteisössä ratkaistaan ristiriidat
 - Kuinka yhteisössä annetaan palautetta
 - Viestintä/ verbaalinen ja nonverbaalinen

Marjo Kokko

valteri.fi

Tunnetaitojen opetus

(Pirjo Tilus 2009)

- Silloin kun ei olla kiihtyneessä tilassa
- Opetellaan tunnistamaan tunteita
- Tunne on oman tulkinnan tulosta
- Tunteille voi tehdä jotakin itseä ja toista vahingoittamatta
- Oma ärsytyskynnystä voi itse säädellä
- Tarvitaan arviointimenetelmiä ja taitojen opettamista

Raija Kattilakoski

valteri.fi

Tunneharjoittelua

- Tunteiden tunnistaminen: kuvat, tarinat, tunnekortit (mikä tunne ja mistä voi päätellä), musiikki, elokuvat, oppiaineet, koulupäivä, vapaa-aika, missä kohtaa kehossa tunne tuntuu, minkävärinen tunne on, omat tunteet/ toisten tunteet
- Tunteiden ilmaisu: draama, pelit, leikit, tunnepatsas, tunnemittari
- Tunteiden säätely: keskustelu, harjoittelu, ennakoivien merkkien tunnistaminen, kirjoittaminen, piirtäminen, oma malli

valteri.fi

Tunteiden käsittelytaidot

- Mitä keinoja meillä on purkaa tunteitamme?
- Miten tuen tarpeessa oleva oppilas purkaa tunteitaan?
- Kenen kanssa hän jakaa tunteitaan?
- Mikä tarve tunteet takana on?
- Tunteet ovat psyykinen kompassi siitä missä nyt mennään
- Tunteista saa energiaa ja tunteet tarttuvat
- Tärkeää on oppia kuuntelemaan kehoa, tuntemuksia

Tunteiden ilmaisemisen tukeminen

- Erilaisten arvausleikkien avulla
- Draamapedagogiikan keinoin
- Tutkimalla lapselle/nuorelle tyypillistä tunneilmaisua
- Ilmaisemalla omat tunteet ilmein ja sanoin selkeästi: mallinna, sanoita kaikissa arjen tilanteissa

Tunteiden säätelyn tavoitteet

- Estää tunteiden kohoamisen stressaavalle tasolle
- Ehkäisee häiriökäyttäytymistä
- Johtaa joustavaan tunne-elämään

Miten voisi tukea tunnesäätelyä?

- Vahvistamalla pienen lapsen myönteistä tunneilmaisua
- Luomalla turvallinen kiintymyssuhde (hoivaava, lämmin, oikea-aikaisesti reagoiva aikuinen)
- Runsas vuorovaikutus
- Eri tunteiden säätelykeinojen esittelemine / tunnistaminen
- Miltä tuntuu – miksi - mitä seuraa – ketjujen kyseleminen
- Omien tunteiden säätelemine (säädely ilmaisu)

Tero Kujala, ohjaava opettaja

VALTERI

Tunne- ja sosiaalisten taitojen harjoitusmateriaalia (1)

- Kah-kassi
- Tunnekortteja
- Sosiaalisten tilanteiden sarjoittamiskortteja
- Vahvuuskortit
- Tunteesta tunteeseen –kirja (ohjaajan opas ja harjoituskirja)
- Ihmiseltä ihmiselle – kirja
- Tunne ”pullon pyöritys”
- Sosiaaliset tarinat
- Sarjakuvitettu keskustelu
- Sosiaalisten taitojen ryhmät
- Luokkatoveri-ohjelma

valteri.fi

Tero Kujala, ohjaava opettaja

VALTERI

Tunne- ja sosiaalisten taitojen harjoitusmateriaalia (2)

- Tunnekuvat, tunnemuistipelikortit ja tarrapohjat Mikael-koulu, Mikkeli
- Tuliko tunne? Mikael koulu
- Kallen kuplat, Mikael koulu
- Peili-peli ja harjoituskirjat, KV-liitto
- Peilari-korttipeli, KV-liitto
- Emotions-peli, Tevella
- Mun Juttu-tunnekortit, www.munjuttu.fi
- Sopu-peli ja Sopua-harjoituskirja, Tervaväylän koulu
- Tunnelottopeli, Tevella
- Tunnepallot, Tevella

valteri.fi

Tero Kujala, ohjaava opettaja

VALTERI

Sosiaalisista tilanteista ja tunnetaidoista kortteja

- Ihmishahmoilla mieluiten, hahmottaako eläinten ilmeistä?
- Mitä kuvassa tapahtuu? Kerro.
- Mikä tunne tytöllä on? Mistä sen voi päätellä?
- Onko kuvassa olevalla pojalla / tytöllä iloinen vai surullinen ilme?

valteri.fi

Tero Kujala, ohjaava opettaja

VALTERI

Sosiaalisten tilanteiden sarjoittaminen

- Osaako laittaa järjestykseen arjessa tapahtuvia sosiaalisia tilanteista?
- Mitä tapahtuu ensin ja mitä sitten?
- Mistä sen voi päätellä?
- Lopuksi kertoa tarina kuvien avulla

valteri.fi

Vahvuuskortit

- Missä sinä olet ollut tänään hyvä?
- Missä kaverisi XXX on ollut tänään hyvä?
- Missä taidossa olet kehittynyt eniten tänä syksynä?
- Missä asiassa haluaisit oppia lisää?

valteri.fi

Luontenvahvuudet ja positiivinen psykologia

VALTERI VIA-luokittelu (Kirjasta L.Uusitalo-Malmivaara ja K.Vuorinen, 2016. Huomaa hyvä!

HYVE	LUONTEENVAHVUUS
I Viisaus ja tieto Kognitiiviset vahvuudet, jotka liittyvät tiedon hankkimiseen ja käyttöön ja jotka mahdollistavat siten myös muiden hyveiden harjoittelun	1. Luovuus 2. Uteliaisuus 3. Arviointikyky 4. Oppimisen ilo 5. Näkökulmanottokyky
II Rohkeus Emotionaaliset vahvuudet, joita tarvitaan päämäärien saavuttamiseen sisäistä tai ulkoista vastarintaa kohdatessa	6. Rohkeus 7. Sinnikkyys 8. Rehellisyys 9. Innostus
III Inhimillisyyt Sosiaaliset vahvuudet, joita tarvitaan toisista huolehtimiseen ja ystävystymiseen ja jotka liittyvät sekä kahdenkeskisiin että laajempiin ihmissuhteisiin	10. Rakkaus 11. Ystävällisyys 12. Sosiaalinen älykkyys
IV Oikeudenmukaisuus Vahvuudet, joita tarvitaan yhteisössä elämisessä ja jotka toteutuvat etenkin yksilön ja yhteisön välisessä suhteessa.	13. Ryhmäytöaidot 14. Reiluus 15. Johtajuus
V Kohtuullisuus Vahvuudet, joiden avulla suojaudutaan liioittelua ja ylettömyyttä, kuten vihaa, ylimerielisyyttä, lyhytaikaista mielihyvää ja muita äärimmäisiä tunteita vastaan.	16. Anteeksiantavuus 17. Vaatimattomuus 18. Harkitsevaisuus 19. Itsesäätely
VI Henkisyys Vahvuudet, jotka korostavat yhteyttä laajempaan, ihmisyyden ylittävään maailmankaikkeuteen (transsendenssi)	20. Kauneuden arvostus 21. Kiitollisuus 22. Toiveikkuus 23. Huumorintaju 24. Hengellisyys

VALTERI Vaali oppilaan vahvuuksia!

yle AREENA RADIO Selaa ▾ Suorat Radio-opas Q Hae

Tiedeykkönen

Tiedeykkönen - positiivista pedagogiikkaa

⌚ 49 min 📅 ti 8.12.2015 🔄 toistaiseksi 🎧 1060 kuuntelua

▶ 00:00 00:00 ◀

🔗 Jaa ohjelma ❤️ Lisää suosikiksi ⬇️ Lataa 🎧 Podcast

Positiivisessa pedagogiikassa haetaan kunkin oppilaan vahvuuksia ja kehitetään niitä edelleen. Tarkoituksena on opettaa koululaisille lukuaineiden lisäksi itsetuntemusta, sitkeyttä, ryhmässä toimimista ja muita ihmisenä olemisen taitoja, jotka eivät vanhene muuttuvassa maailmassa. Näitä taitoja tarvitaan varmasti myös tulevaisuudessa, mutta tulevaisuuden työelämässä tarvittavista oppiaineista on vain arvauksia.

Positiivinen pedagogiikka on koekäytössä jo kymmenissä koululuokissa Espoossa, sitä käyttävät Kaisa Vuorinen ja Elina Paatsila. Keskustelua vetää Leena Mattila.

Ajankohtainen makasiiniohjelma tutkii maailman ilmiöitä tieteen näkökulmasta.

valteri.fi

Tero Kujala, ohjaava opettaja

Ihmiseltä ihmiselle – sosiaaliset taidot

- Sosiaalisten taitojen harjoituksia lapsille, nuorille ja aikuisille
- 93 nimettyä sosiaalista taitoa, joista keskustelun aiheita ja harjoitteita
- Lasten ja aikuisten harjoitukset esitetään rinnakkain oppikirjassa
- Nuorten harjoitukset kootaan verkkomateriaaliksi:
www.edu.fi/ihmiseltaihmiselle
- Tilaukset www.oph.fi/verkkokauppa

valteri.fi

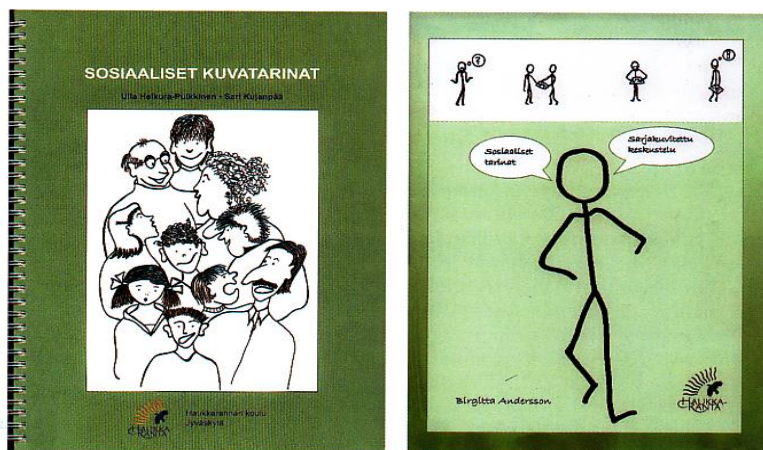
Tero Kujala, ohjaava opettaja
VALTERI

Tunteesta Tunteeseen -kirja

- 104 erilaista tunnetta käsittelyyn
- Ohjaajan / opettajan oppaan voi ladata ilmaiseksi:
www.edu.fi/oppimateriaalit/tunteestatunteeseen
- Harjoituskirjan voi tilata:
www.oph.fi/verkkokauppa

valteri.fi

Tero Kujala, ohjaava opettaja
VALTERI

valteri.fi

Sosiaaliset kuvatarinat

- Visuaalinen tapa opettaa sosiaalisia taitoja
- Jäsentää käyttäytymistä
- Ennakoida, tehdä uusi tilanne tutummaksi ja turvallisemmaksi
- Muistin apuväline
- Kyselyn, epävarmuuden, levottomuuden vähentäjä
- Rohkaisu mennä uusiin ja vaikeampiin tilanteisiin → itseluottamus lisääntyy
- Kuinka toimia? → varmuus, tottumus, onnistuminen lisääntyvät

Sosiaaliset tarinat 1

- Ongelmatilanteiden ja uusien tilanteiden käsittelyyn
- Vähentää stressiä
- Tapahtuma rakennetaan kuvilla vaihe vaiheelta
- Käydään läpi useita kertoja tapahtuman lähetessä

Sosiaaliset tarinat 2

- Aluksi pelkästään kuvatarinana
- Myöhemmin oikeassa tilanteessa kuvien avulla
- Tavoitteena pelottavan asian saaminen hallintaan ja positiivinen kokemus ja muutos
- Kuvina valokuvia, PCS / PIC-kuvia, videona, piirroksia ja kirjoitettu teksti lukevalle
- Henkilö voi myös itse piirtää (esim. sarjakuvina) tai kirjoittaa

Sosiaaliset tarinat 3

- Usein alkukuvana voi olla rentoutuskuva
- Seuraavana kuva ”nyt hetki”
- Tuleva tilanne kuvasarjana
- Keskustelu tunteista kuvasarjana
- Keskustelu tunteista kuvia katsottaessa
- Positiivinen loppu ja tunnetila
- Tarinoiden kautta oma sisäinen kontrolli lisääntyy, muutoksiin valmistautuminen onnistuu ja henkilö hallitsee tilanteen paremmin

Tero Kujala, ohjaava opettaja

VA

Laboratoriossa

	Lähden isän kanssa autolla laboratorioon.
	Kävelemme autolta laboratorioon.
	Istun ja odotan aulassa.
	Hoitaja pyytää minut huoneeseen.
	Menen sisälle huoneeseen.
	Istun tuolille.
	Juttelen hoitajan kanssa.
	Hoitaja ottaa minulta verikokeen.
	Kun saan luvan lähden isän kanssa ulos laboratoriosta ja kävelen autolle.
	Isä vie minut toimintatuvalle.

Elokuva: Rouva Presidentti

	Autolla kaupunkiin.
	Ostan lipun ja herkut.
	Siirryn saliin.
	Riisun takin, pipon ja hanskat.
	Istun paikalleni.
	Katson hiljaa ja herkuttelen.
	Elokuva loppuu.
	Puen.
	Menen taksilla iltapäivätoimintaan.

valteri.fi

Tero Kujala, ohjaava opettaja

VALTERI

Sarjakuvakeskustelut

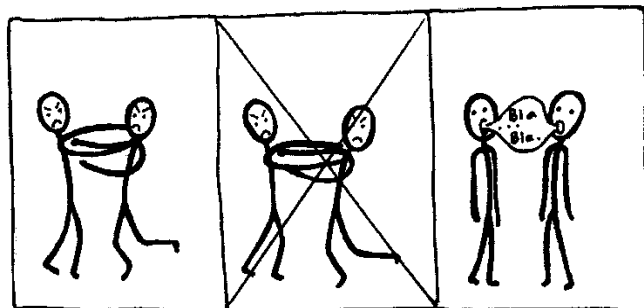
- Pedagoginen työskentelymenetelmä
- Konkretisoi ja selkiyttää sosiaalisia tilanteita
- Tavoitteena elämänhallinnan kokemukset ja itsetunnon tuki
- Neuropsykiatrisille henkilöille hyvä (autismi, As, ADHD, Touretten oireyhtymä)

valteri.fi

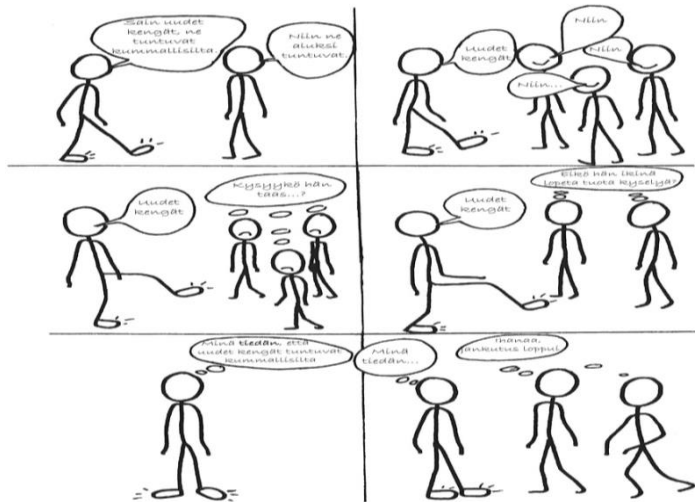
Sarjakuvakeskustelut 2

- Kynän ja paperin avulla voidaan
 - ✓ loogisesti rakentaa ajatuksia
 - ✓ selkeyttää tilanteita
 - ✓ konkretisoida asioita
- Kirjoita tai piirrä
- Näin informaatio säilyy, siihen voi palata, asia ei huku puhetulvaan
- Käsitellään aina kahden tai useamman ihmisen välistä vuorovaikutusta
- Tehdään yhdessä ohjattavan kanssa

Kerro se kuvin...

Carolina oli saanut uudet kengät. Hän kertoi sen kaikille ja kyseli, pitikö uusien kenkien tuntua kummallisilta. Henkilökunta ja Carolinan ympärillä olevat ihmiset kyllästyivät jankutukseen.

61

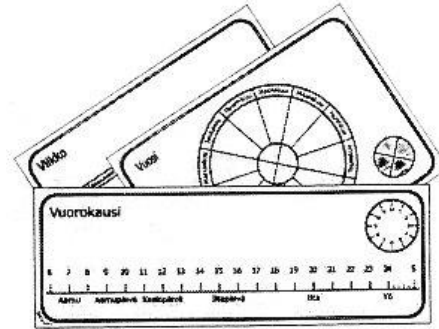
Kognitiivis Affektiivinen Harjoittelu

KAH-kassi työvälineenä –
vinkkejä materiaalista

Aikataulut

- Kerro tarina mitä teet eri kellon aikoina, millainen olet aamulla klo 7, 10 aamupäivällä...
- Mitä tunsit ja ajattelit tapahtuman aikana, sen jälkeen, tunnesanoin, kasvoin ja huomaa miten ajatus, tunne vaihtuu, kuinka kauan tunne kestää
- Laadi yleiskuva viikon eri päivistä? Mitkä päivät on hyviä, miksi? Mieliala viikon aikana?
- Mistä vuodenajasta pidät eniten? Mitä silloin teet? Mitkä on sinun hyvät/ huonot kautesi?

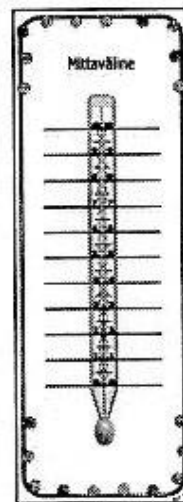
Tero Kujala, ohjaava opettaja

41
valteri.fi

Mittari, tunnesanat, kasvot

- Kerro tarina, etsi kasvot ja tunteet siihen ja laita mittarin oikeille kohdille
- Etsi kasvo, tunne, jonka koet nyt ja laita mittariin
- Kerro tarina kasvosta ja tunnesanasta jonka siihen liität
- Kuuntele toisen tarina ja valitse siihen sopivat kasvot, sanat ja merkitse mittariin
- Mittaa muitakin tunteitasi mittarilla

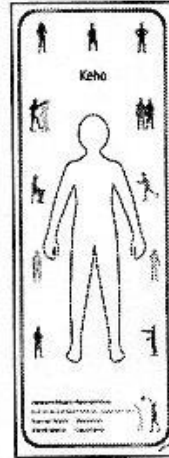

Tero Kujala, ohjaava opettaja

42
valteri.fi

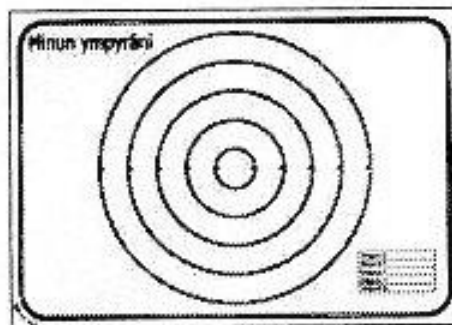
Keho-harjoitus

- Näytä tunteita kehollasi: arvaako muut mitä esität?
- Missä päin kehoa on eri tunteita? Merkitse kuvaan ilo, yllätys, jännitys...
- Miten rentoudut? Miten se näkyy kehossa? Piirrä?
- Millainen käytös - missä kohti kehoa? Suutut kaverillesi, pääset lomamatkalle, teille tulee vieraita...

Minun ympyräni

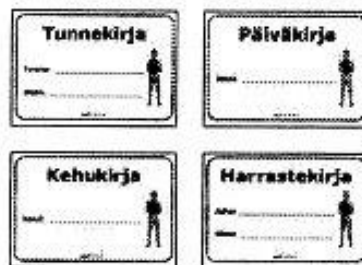
- Oma nimesi keskelle, perheenjäsenet seuraavaan ympyrään, ystävät ja tutut seuraavaan, pinnalliset tutut uloimpaan ympyrään (tai perheenjäsenet / luokkakaverit läheisyysjärjestyksessä) Kuinka ketäkin tervehdin?
- Tee arvoistasi sama
- Kiinnostuksen kohde ja sinä.. Kenen kanssa voit jakaa kiinnostuksesi? Uloimmassa ne, joiden kanssa et voi aiheesta puhua
- Tee kaveria haastattelemalla hänen ympyränsä, mistä aiheesta haluat

KAH-kirjat

- Päiväkirja: mitä tapahtui, mikä oli hyvää / huonoa, mitä teit, kenen kanssa? Mikä aiheutti ilon, kiukun? Mitä teit ja sanoit silloin?
- Tunnekirja: Jokainen perustunne, kuva, tarina, piirros? Mikä tekee sinut iloiseksi, mitä ajattelet ja teet iloisena?
- Kiinnostuskirja: Kiinnostuksen kohde ja miksi siitä pidät. Vain yksi asia kirjaansa.
- Kehukirja: missä olet hyvä, selviät hyvin? Asiat joista olet ylpeä, iloinen. Haastattele muita. Missä olet heidän mielestään hyvä? Kirjoita/ piirrä.

Tero Kujala, ohjaava opettaja

45

valteri.fi

Tero Kujala, ohjaava opettaja

Tunnetaito-ohjelmia

- **Tunnetaito ja Mututoukka:** ”jokainen on omien tunteidensa paras asiantuntija”
 - tunteiden käsittely, ilmaiseminen, hyväksyminen ja nimeäminen
 - 5-9 –vuotiaille
 - soveltuu mihin tahansa lapsiryhmään, myös kotiin
 - 12 teemaa (turvallisuudesta ... empatiaan)
 - jokaiseen teemaan liittyy kuva keskustelua varten
 - Mututoukka-hahmo esiintyy kuvissa, johon lapset samaistuvat
 - mukana toimintaa, askartelua, leikkiä, teatteria....

valteri.fi

Tunnetaito-ohjelmia..

- **Askeleittain –ohjelma (Second Step – ”koti ensin, koulu sitten = toinen askel”)**
 - päiväkotij, esikoulu, 1-5 –luokat (4-12 v)
- **opettaa:**
 - empatiataitoja
 - taito tunnistaa ja ymmärtää omia ja muiden tunteita
 - itsehillintä- ja ongelmanratkaisutaitoja
 - taito pysähtyä, ajatella ja valita paras ratkaisu (eri vaihtoehdoista)
 - tunteiden säätelyä
 - ärtymyksen, kiukun ja vihan tunteiden käsittelyä

Tunnetaito-ohjelmia..

- **Askeleittain –ohjelma (Second Step – ”koti ensin, koulu sitten = toinen askel”)**
 - päiväkotij, esikoulu, 1-5 –luokat (4-12 v)
- **opettaa:**
 - empatiataitoja
 - taito tunnistaa ja ymmärtää omia ja muiden tunteita
 - itsehillintä- ja ongelmanratkaisutaitoja
 - taito pysähtyä, ajatella ja valita paras ratkaisu (eri vaihtoehdoista)
 - tunteiden säätelyä
 - ärtymyksen, kiukun ja vihan tunteiden käsittelyä

Neuropsykiatrinen valmennus

- Voi antaa ko. koulutuksen suorittaneet
- Ratkaisukeskeistä ja käytännönläheistä
- Keinoina arviointi, strukturointi, visualisointi, ohjaus ja refleктоiva työote
- Psykososiaalista tukea mm. itsenäistymiseen, ammatilliseen suuntautumiseen, identiteetin tukemiseen, oman toiminnan ohjaamiseen, siirtymävaiheisiin
- Tavoitteellista, suunnitelmallista, tiedon antoa, ohjausta, uusien toimintamallien harjoittelua
- http://www.ksnepsy.fi/?page_id=23

Materiaalia sosiaalisten ja tunnetaitojen sekä elämäntahallinnan tukemiseen

- Sosiaaliset tarinat
- Sosiaaliset kuvatarinat
- Arkielämän ABC
- Olen jotakin erityistä
- KAH-kassi (kognit.affekt.harj.)
- Tunnekortit
- Tunteesta tunteeseen (ohjaajan opas + harjoituskirja)
- [Lapsen tunnetaitojen ja itsetunnon vahvistaminen esi- ja alkuopetuksessa](#)

Käytännön menetelmiä

- [Verso= vertaissovittelu](#)
- [Tuki- ja kummioppilastoiminta \(MLL\)](#)
- [Syvien vahvuuksien koulu](#)
- [ART = Aggression Replacement Training](#)
- [Kiva-koulu](#)
- [Askeleittain-ohjelma \(tunnetaidot\)](#)
- [Tunnetuksi ja Mututoukka](#)
- [Yhteistoiminnalliset menetelmät](#)

valteri.fi

Materiaalia sosiaalisiin taitoihin

Harjoittele sosiaalisia taitoja:

<https://www.nyyti.fi/tietoa/sosiaalisuus-ja-sosiaaliset-aidot/harjoittele-sosiaalisia-taitoja/>

Sosiaalisten taitojen kehitys:

http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ ja_ kehitys/5_6-vuotias/sosiaaliset_taidot/

Kaikille kaveri-sosiaalisten taitojen opas:

http://www.opinkirjo.fi/easydata/customers/opinkirjo/files/materiaalit/kaikille_kaveri_-_kaverikerho_sosiaalisten_taitojen_kehittajana_web.pdf

valteri.fi

Materiaalia

Hyvää mieltä yhdessä – valmista koulujen käyttöön

- <http://www.mielenterveysseura.fi/fi/etusivu/kehitt%C3%A4mistoiminta/lapset-ja-nuoret/hyv%C3%A4%C3%A4-mielt%C3%A4-yhdess%C3%A4>

Itsetuntemus ja sosiaaliset taidot-paljon ideoita ja pelejä:

<http://www.peda.net/veraja/keskuspuisto/vantaa/tyva/opiskelijat/toimintakyvynedistyminen/itsetuntemusjasosiaalisetaidot>

Tunteesta tunteeseen: http://www.edu.fi/tunteesta_tunteeseen

Tunteella-materiaali MLL: <http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/f0189ac890ee2dbf71959fb9c181f5ea/1421834129/application/pdf/13118426/MLL%20tukioppilastoiminta%20Tunteella.pdf>

valteri.fi

Materiaalia

Synkeän louhoksen seikkailu-peli, sosiaaliset tilanteet haltuun

<http://taikalamppu.fi/index.php/fi/menetelmaeoppaat>

Koulun terveyskirjasto: Elämäntaitopeli:

<http://www.koulunterveyskirjasto.fi/koulunterveyskirjasto/tk.koti>

Turvataitokasvatus:

<http://www.onetti.fi/oppimisen-tuki/turvataitokasvatus/>

valteri.fi

Pitkäkestoinen turvallinen pienryhmä on juuri se ympäristö, jossa sosiaalisia taitoja voi turvallisesti harjoitella opettajan ohjauksessa.

Kannattaa aloittaa aluksi työparina kaverin kanssa. Myöhemmin työparit voivat yhdistyä ja ylemmillä luokilla työryhmiä voi muunnella.

valteri.fi

MATERIAALIA JA HARJOITUKSIA:

[MLL ryhmäyttäminen](#)

[Ryhmässä toimiminen](#)

[Kaveritaidot kaikille](#)

[Ryhmäyttäminen ohjaajan työkaluna](#)

[Luokan oma tunti](#)

[Yhteistoiminnalliset työtavat](#)

Rakenna oppiva ryhmä, pedagogisen viihtymisen käsikirja (Haapaniemi & Raina 2014)

valteri.fi

Ryhmätehtäviä

<http://padlet.com/rkattila/aanekoski>

Jako ryhmiin, kierretään eri pisteillä. Vaihdot kaikilla pisteillä samaan aikaan.

1. Sosiaalisten taitojen materiaalit
2. Tunnetaitomateriaalit
3. Tunteiden tuulimyly
4. Omat voimavarat
5. Kuunteluharjoitus
6. Pelit ja verkkomateriaali

11.3.2016

valteri.fi

Pedagogiset nettikahvilat

Maksuttomat alustukset ajankohtaisista aiheista **tiistaisin klo 15:00–15:30 etäyhteydellä**

Lähetys koostuu n. 20 minuutin alustuksesta. Lisäksi osallistujilla on mahdollisuus keskustella yhteisesti alustajan kanssa n. 10 minuutin ajan. Alustukset ovat katsottavissa myös tallenteena.

Kevään 2016 ohjelma
valteri.fi/nettikahvila

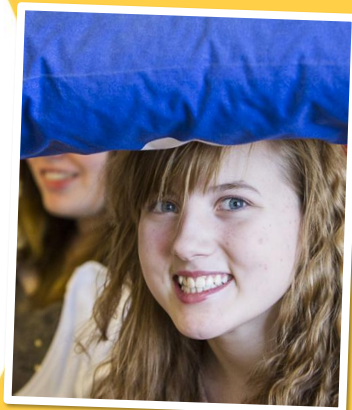
11.3.2016

Tekijän nimi
Esityksen nimi

valteri.fi

**Kiitos
osallistumisesta ja
pidetään yhteyttä!**
raija.kattilakoski@valteri.fi

11.3.2016

Tekijän nimi
Esityksen nimi

valteri.fi